

Het belang van het onderwerp, geachte Redactie, zal, hoop ik, voldoende verschooning zijn voor mijn wel wat lange ontboezeming.

U dankend voor de opname.

Hoogachtend

Uithuizermeeden,

11 Feb. 1904.

Uw Dw.

S. P. RIETEMA.

Hiermede is de discussie over dit onderwerp gesloten.

Redactie.

PROEFNEMINGEN OP MENSCHEN.

Geachte Redactie!

In het vorige nummer van dit *Tijdschrift* trad Dr. BURGER op tegen de onbegrijpelijk lichtvaardige wijze, waarop de heer BRANTS onze hoogleeraren en academische ziekenhuizen bij den volke verdacht zocht te maken. De schrijver wordt er toe geleid het standpunt der vaderlandsche medici ten opzichte van „proefnemingen op menschen” te omlijnen en formuleert als volgt: „Andere proeven dan die welke het onmiddellijk heil van den patiënt beoogen, zijn ongeoorloofd”, een beginselverklaring, welke aan klaarheid niets te wenschen overlaat en waarmede iedereen zal instemmen.

Het bekende aanbod van Prof. KOSTER aan den heer DE GROOT brandmerkt de schrijver als een aanranding voor dit beginsel. Naar onze meening echter geheel ten onrechte. Het optreden van Prof. KOSTER was daarmede in volkomen harmonie. Wij zagen dan ook in het zwijgen der medici wel ter dege een goedkeuring hunnerzijds van dit aanbod, naar hetwelk de heer DE GROOT de helft der poliklinische patiënten met onrijpe cataracten „naar eigen indicatie en geheel zelfstandig” zou behandelen. Dr. BURGER echter qualificeert dit aanbod als volgt:

„Hier dus niet een op goede gronden ondernomen proefneming met een nieuwe behandelingswijze, voorzichtig uitgevoerd onder specialistische voorlichting, neen! een formeele uitdaging, om op de patiënten der polikliniek een bewering waar te maken, die de hoogleeraar zelf niet als serieus beschouwde”.

De niet der zake kundige arts-ontvangt den indruk, dat het onmiddellijk heil der patiënten hier onvermijdelijk geleden zou hebben. Deze voorstelling der zaak zal ook niet nalaten, aan den leek de suggestie te geven, alsof de strijd tusschen den heer DE GROOT en Prof. KOSTER slechts ten koste van de belangen der lijdende menschheid stond te zullen worden gestreden.

Niets is minder waar!

In de eerste plaats dit: hoe Dr. BURGER over de homoeopathie moge denken, hij zal den homoeopaath, DE GROOT, in staat achten indachtig te kunnen zijn aan het „primum est medici, ne noceat”. Dit beginsel den homoeopaath toe te kennen is toch waarlijk der homoeopathie nog niet te veel eer bewezen. Dan houde men verder nog twee omstandigheden in het oog, die toch zeker bepalend geweest zijn voor de handelwijze van Prof. KOSTER. De eerste is, dat een effectieve behandelingswijze van de seniele cataract niet bestaat, vóórdat de ingetreden rijping de operatie

mogelijk maakt, en dat dus ook ter wille van de homoeopathische therapie geen andere verzuimd zou behoeven te worden. De heer DE GROOT zou dus, om het zoo eens uit te drukken, niets kunnen bederven.

De tweede is, dat niets Prof. KOSTER zou kunnen verhinderen, die cataracten, welke onder de handen van genoemden heer, ondanks zijn behandeling, gerijpt mochten zijn, toch te opereeren.

Wanneer dus de heer DE GROOT zonder bonte beweringen, maar slechts met een bescheiden „ne noceam” op de lippen, KOSTER's polikliniek ware binnengetroden, dan had geen sterveling ter wereld daarin een bedreiging van de belangen der lijdende menschheid kunnen zien. Ja zelfs, wanneer het den heer DE GROOT eens beschoren ware geweest, werkende naar het „similia similibus” een resultaat te oogsten, dat aan het beoogde doel lijnrecht tegengesteld zou blijken te zijn, nl. een middel te vinden, hetwelk, overigens onschadelijk, de rijping van de seniele cataract bespoedigde (wat zoo ondenkbaar niet zou zijn), dan zou hij den dank der officieele wetenschap in ruime mate deelachtig worden, en beide partijen zouden daarbij gebaat zijn.

In geen geval stonden hier dus de belangen der patiënten op het spel.

Dit aan te toonen en daarmede Prof. KOSTER's zoo zuivere en door ons zeer gewaardeerde handelwijze in deze zaak recht te doen wedervaren, is het doel van dit schrijven.

Had het voorstel geen tegenkanting gevonden en ware de strijd beslecht, dan zou de officieele wetenschap den kritikarmer aanhanger der homoeopathische geneeswijze kunnen wijzen op feiten; en daaraan schijnt in de tegenwoordige omstandigheden behoefte te bestaan.

Middelburg, 16 Febr. 1904.

J. C. KINDERMANN.

Niet de voorstelling, die ik van de zaak gaf, maar de uitdaging zelve, onmiddellijk overgegaan in de groote pers, moest het publiek in den waan brengen, dat, ter beslechting van medische strijdvrage, met de patiënten werd gespeeld.

Tegen een wetenschappelijk onderzoek naar de mogelijke chemische behandeling van cataract heb ik hoegenaamd geen bezwaar, wanneer het wordt gedaan door of onder volle verantwoordelijkheid van Prof. KOSTER. Ten eenenmale onverdedigbaar blijf ik het achten, dat het hoofd van een kliniek aan een willekeurigen arts, wiens wetenschappelijke ernst niet is gebleken, in het openbaar een deel van zijn patiënten ter behandeling aanbiedt.

In mijn antwoord aan Prof. KOSTER, dat reeds gedrukt was, vóór ik het schrijven van den heer KINDERMANN ontving, heb ik uiteengezet, hoe de publieke en uitdagende vorm van Prof. KOSTER's aanbod dezen de handen bond. Naar mijn overtuiging was door *deze* proef geen beslechting van de opgeworpen vraag te verwachten. Over hoeveel gevallen en over welk tijdsbestek zou zich het experiment wel moeten uitstrekken, vóórdat een beide partijen bevredigend resultaat ware verkregen? Zou men het den homoeopaath kwalijk mogen nemen, als hij, na een jaar bijv., meende con-

clusies te mogen gaan trekken, en een geval, waarin de visus verbeterd was, als een zegeteeken aan het publiek vertoonde? En zou zulk een geval werkelijk iets bewijzen?

De op deze wijze begonnen proefneming droeg de kiem der mislukking in zich, wijl de voor een wetenschappelijk onderzoek onmisbare onpartijdigheid en objectiviteit hier bij den onderzoeker ontbrak: Juist de boude bewering van den heer DE GROOT, volgens Prof. KOSTER „op hoogen toon” uitgesproken, maakte dien arts tot de meest ongeschikten persoon voor het hier te nemen experiment. Dat de vermeende onschadelijkheid van de homoeopathische middelen de proefnemingen zou rechtvaardigen, kan ik onmogelijk toestemmen (zie mijn antwoord aan Prof. KOSTER!). De béwering van den heer KINDERMANN, dat eventueele verergering van de cataract door de middelen van den heer DE GROOT evenzeer toe te juichen zou zijn als een mogelijke verbetering, schijnt mij te paradox, om als vergoelijkend motief te kunnen dienen.

Deze proeven, a priori *niet* ongevaarlijk, mog en naar mijn meening door een ernstig onderzoeker zeer zeker worden genomen; maar niet in Prof. KOSTER's polikliniek zelfstandig door den heer DE GROOT! Het publiek, dat de academische ziekenhuizen bezoekt, doet zulks en moet zulks kunnen doen in het vertrouwen, dat het daar zal worden behandeld door de officieel aangestelde geneeskundigen, althans onder hun voortdurend toezicht en verantwoordelijkheid.

17 Febr. 1904.

H. BURGER.

VOLKSSANATORIA.

Zwolle, 17 Februari 1904.

In het ingezonden stuk van den heer HAENTJENS in n°. 6 komt een bewering voor, waarover ik van den schrijver wel gaarne nog iets naders zou willen hooren. Hij verklaart, tot tweemaal toe, dat hij aan zijn patiënten een ruimer voeding zal geven, dan te Hellendoorn wordt verschaft. Als ik goed reken, zal de voeding bij hem ongeveer 65 cent kosten; te Hellendoorn kost zij 85 cent, zocals ik mijn schrijven in het *Handelsblad*, dat de heer HAENTJENS aanhaalde, heb medegedeeld. De bewering komt dus hierop neer, dat de zieken het in het sanatorium te Hellendoorn voor 20 cent meer slechter hebben, dan de heer HAENTJENS het hun zal geven. Als Voorzitter van de Commissie van Toezicht op het Sanatorium is het mij natuurlijk niet onverschillig wat er van gezegd wordt, en ik zou bijzonder gaarne vernemen, op welke feiten de bewering steunt. Zou de schrijver misschien zoo goed willen zijn de noodige toelichting nog te geven?

M. W. PIJNAPPEL.
